

PROGRAM PREVENIRE A ABANDONULUI STUDIILOR UNIVERSITARE DE DOCTORAT

Preambul

Programul de prevenire a abandonului studiilor universitare de doctorat cuprinde un set de măsuri care decurg din *Procedura privind monitorizarea parcursului academic al studenților și prevenirea abandonului universitar*, adoptată de Consiliul de Administrație al Universității din București în 6 iunie 2018.

Considerații introductive – analiză și motivație

Teza de doctorat este o concretizare a rezultatelor originale în urma activității de studiu și de cercetare a studentului-doctorand în nemijlocită coordonare cu conducătorul de doctorat și cu echipa de îndrumare științifică. Fiecare teză și fiecare student-doctorand au particularități și dificultăți specifice chiar și numai dacă avem în vedere că activitatea de cercetare este un drum sinuos uneori, al cărui final nu este întrezărit decât pe măsură ce diferite obstacole sunt depășite.

Tensiunea inițială care se naște între așteptările candidatului și realitățile menționate mai sus poate genera o energie pozitivă și motivațională care să determine finalizarea cu succes a tezei dar poate să conducă și la o demotivare care să genereze impasuri și renunțarea la studiile universitare de doctorat. De aceea este foarte important, încă din faza procedurii de admitere, să se identifice factori de risc științific și eventual unele soluții alternative, care să permită evitarea unui blocaj.

Menținerea unei rate de retenție mai ridicate la nivelul studiilor universitare de doctorat reprezintă una dintre preocupările strategice pentru managementul de la nivelul Școlilor Doctorale, al Facultăților și al Universităților, având în vedere consecințele sociale și chiar economice. În Statele Unite ale Americii unele studii recente concluzionează că 40% până la 60% din studenții de doctorat nu ajung la finalizarea și susținerea tezei (a se vedea Cochran, Campbell, Baker, & Leeds, 2014, p. 29). Mai mult decât atât, dintre studenții care susțin teza, 41% finalizează studiile până în 7 ani, în timp ce 51% au nevoie de până la 10 ani (a se vedea Brill, Balcanoff, Land, Gogarty & Turner, 2014).

Un studiu concretizat într-o teză de doctorat, publicat la University of North Texas, de către Eric D. Malberg, intitulat “Retention and attrition of doctoral candidates in higher education”, sintetizează factorii personali, financiari și ocupaționali care pot afecta progresul în elaborarea tezei de doctorat după cum se poate vedea din reprezentările de mai jos.

Cu siguranță, mulți dintre acești factori rămân efectivi și în România. De aceea este util să luăm în considerare dificultățile reale pe care le întâmpină studenții-doctoranzi în faza de elaborare a tezei la nivel personal, la nivel social și economic. Un set de măsuri care s-a cristalizat în numeroase studii dedicate acestei probleme include:

Măsuri concrete

I. Dezvoltarea unui sistem de mentorat eficient la nivelul studiilor universitare de doctorat

Mentorul și conducătorul de doctorat pot juca roluri complementare în ghidarea studentului-doctorand spre finalizarea cu succes a tezei.

Se are în vedere un mentorat permanent, prin intermediul unor studenți și a unor cadre didactice cu aptitudini și dedicație spre acest rol. Astfel, în funcție de mărimea grupului de studenți, la fiecare an pot exista unul sau mai mulți mentori care să organizeze întâlniri informale, de tipul unor ateliere interne sau chiar mese de prânz al căror obiectiv primar să fie dezvoltarea și stimularea unei stări de încredere și o anumită coeziune, sintetic, un spirit de „cohortă”. Discuțiile pot fi orientate spre problemele specifice fiecărui an de doctorat și spre cele conexe, de adaptare și de menținere a motivării la un nivel adecvat. În situații speciale se poate activa și un mentorat pentru situații de criză, când o acțiune mai amplă este necesară, și care poate implica factori de decizie de la nivelul facultății sau/și al Universității. Mentorul poate :

- (1) să încurajeze discuții între studenți privind experiențele de cercetare și așteptările acestora, să disemineze informații despre cursuri de intership și de pregătire, despre conferințe,
- (2) să motiveze, să sprijine, să redea încredere în luarea deciziilor, a unor inițiative precum și asumarea responsabilității privind propria evoluție a carierei de către studentul-doctorand,
- (3) să monitorizeze progresul profesional al grupului de studenți și parcurgerea cu succes a diverselor faze ale programului doctoral,
- (4) să fie pregătit să acționeze în diverse situații pentru a rezolva problemele ivite, menținând legătura cu conducătorul de doctorat și cu echipa de îndrumare.
- (5) să identifice unele probleme prin considerarea răspunsurilor studenților la sondajele scrise.

II. Dezvoltarea unui sistem de monitorizare a evoluției programului doctoral și de intervenție eficientă pentru prevenirea abandonului

Studenții-doctoranzi care au depășit 12 luni pentru una dintre următoarele forme de extensie a duratei studiilor universitare de doctorat – prelungire, perioadă de grație sau amânare a susținerii publice a tezei de doctorat – sunt considerați din oficiu ca aflați în situație de risc de abandon al studiilor universitare de doctorat și înregistrați ca atare în evidențele școlii doctorale.

Acești studenți-doctoranzi vor trebui să prezinte la fiecare șase luni câte un raport de progres în fața conducătorului de doctorat și a comisiei de îndrumare, care vor analiza situația și vor propune măsuri concrete de sprijin pentru finalizarea și depunerea tezei de doctorat. Aceste propuneri de măsuri vor fi înaintate Consiliului Școlii Doctorale, care poate decide dacă le aprobă în temeiul atribuțiilor sale sau dacă le avizează și le transmite spre aprobare la nivelul conducerii Facultății sau Universității, după caz.

Orice cerere ulterioară de prelungire, perioadă de grație și amânare a susținerii publice va trebui însoțită de un referat al conducătorului de doctorat, cuprinzând rezultatele analizei și măsurile propuse, precum și de rapoartele de progres menționate în alineatul anterior.

III. Organizarea unor ateliere de bune practici doctorale

Scopul acestei inițiative este de a asigura transferul de bune practici către și între studenții-doctoranzi ai Universității din București.

(1) atelierele vor include prezentarea metodologiilor de elaborare și scriere a tezei/ a lucrărilor științifice sau de realizare a prezentărilor orale de către conducătorii de doctorat, pe de o parte, și discuții legate de gestionarea timpului dedicat studiului și cercetării, precum și realizarea unui schimb de experiență privind parcurgerea programului doctoral între studenții-doctoranzi, pe de altă parte;

(2) desfășurarea acestor ateliere într-o manieră informală și într-un cadru restrâns este dezirabilă și ar putea fi facilitată de următoarele aspecte: durată (o săptămână), locul desfășurării (spații UB din afara Bucureștiului), numărul participanților (fie la nivel de școală doctorală, cu o riguroasă programare a calendarului tuturor atelierelor de la nivelul UB pentru a evita suprapunerile între școli, dacă este vorba despre un singur spațiu disponibil, fie organizarea școlilor în grupe în funcție de domeniile de doctorat).

IV. Crearea unor legături mai directe între programele de doctorat și cele de masterat ale Universității prin evidențierea elementelor de continuitate.

Integrarea studenților-doctoranzi în laboratoarele de cercetare ale masteratelor din Universitate, pentru o mai bună ancorare în activitatea științifică în domeniu și o mai deplină responsabilizare a lor în cadrul comunității academice.

(1) demersul are ca scop realizarea unui *program de mentorat studențesc între nivelul doctorat și nivelul masterat din cadrul Universității*, pentru susținerea continuării studiilor și pentru familiarizarea studenților-doctoranzi cu responsabilitățile activității de îndrumare a cercetării;

(2) inițiativa deschiderii unui program de mentorat aparține coordonatorilor de program de masterat, Consiliilor Școlilor Doctorale, conducătorilor de doctorat, studenților-doctoranzi sau titularilor de discipline;

(3) în funcție de domeniul de doctorat și de domeniul/profilul programului de masterat și al grupei de studenți-masteranzi, studenții-doctoranzi solicitați propun teme și subiecte punctuale de intervenție în laboratoarele de cercetare masterală sau răspund propunerilor venite din partea programelor de masterat;

(4) în cadrul mentoratului, semestrial, anual sau multi-anual, studentul-doctorand coordonează activitatea de laborator a unui student-masterand sau a mai multora, cu supervizarea unui cadru didactic titular; echipa de studenți astfel constituită poate realiza studii, participă la manifestări științifice, propune prezentări sau proiecte spre finanțare;

(5) rezultatele activității de mentorat realizate în cadrul laboratoarelor de cercetare ale masteratului vor fi trecute în fișa de disciplină/evaluare a acestora, ca parte a realizărilor și a progresului înregistrat de studenții-masteranzi;

(6) activitatea de mentorat este monitorizată de către coordonatorii programelor de masterat sau de către titularii de discipline, este certificată prin documente și este echivalată de către Școlile Doctorale pentru studenții-doctoranzi cu un număr de credite suplimentare, cuprinse în planurile de pregătire individuală;

(7) activitatea de mentorat a studenților-doctoranzi desfășurată pentru studenți-masteranzi, recunoscută de Școala Doctorală, va fi menționată în referatele conducătorilor de doctorat la

sustinerea tezelor de doctorat, ca o recunoaștere a implicării în viața științifică a domeniului, în cadrul instituției respective.

V. Integrarea studenților-doctoranzi în activitatea de prezentare și promovare a programelor de masterat și de doctorat din domeniile lor, precum și în activitatea de tutorat pentru candidații interesați.

(1) demersul are ca scop *familiarizarea studenților-doctoranzi cu politicile și cu strategiile instituționale și integrarea lor în echipele constituite pentru organizarea domeniului în cadrul facultății respective;*

(2) inițiativa aparține coordonatorilor de programe de masterat sau de doctorat, Consiliilor Școlilor Doctorale, conducătorilor de doctorat, studenților-doctoranzi;

(3) activitatea studenților-doctoranzi se desfășoară sub îndrumarea coordonatorilor de programe de studii;

(4) activitatea studenților-doctoranzi este certificată prin documente și este echivalată de către Școlile Doctorale cu un număr de credite suplimentare, cuprinse în planurile de pregătire individuală;

(5) activitatea studenților-doctoranzi desfășurată pentru prezentarea și promovarea programelor de masterat și de doctorat, recunoscută de Școlile Doctorale, va fi menționată în referatul conducătorilor de doctorate la susținerea tezelor de doctorat, ca o recunoaștere a implicării acestora în viața instituției respective și a dezvoltării domeniului.

VI. Organizarea unor evenimente sociale și considerarea unor acțiuni de voluntariat pentru sprijinul unor studenți-doctoranzi aflați în situații dificile.

Se are în vedere formarea unui grup de voluntariat, deschis, a cărui componența în funcție de disponibilitatea studenților poate fluctua, care să se implice în momentele când studenții-doctoranzi au nevoie de un ajutor specific.

Se poate organiza o întâlnire lunară de socializare între studenții-doctoranzi ai școlii respective în care să se discute progresul cercetării sau alte teme de interes, în vederea cunoașterii reciproce și a edificării solidarității studenților-doctoranzi.

Amenajarea unor locuri de joacă pentru copii în spațiile în care se desfășoară activitățile didactice și de cercetare, cu personal specializat angajat sau voluntar este o altă modalitate de suport mai ales în perioada examenelor și a scrierii tezei.